

ESGLÉSIA

Mor el 'bisbe roig' Helder Cámara

Una infecció acaba amb la vida de l'impulsor de la Teologia de l'Alliberament, que tenia 90 anys | Polítics i religiosos elogien la figura del religiós brasiler que va lluitar pels més pobres

EL PERIÓDICO
Barcelona

El bisbe brasiler Helder Cámara, de 90 anys, conegut a tot el món per la seva permanent defensa dels més pobres i oprimits del Tercer Món, va morir dissabte passat a la matinada en un hospital de Recife, a l'estat de Pernambuco (Brasil), víctima d'una infecció de les vies urinàries per la qual va ser ingressat fa uns quants dies.

El que va ser anomenat *el bisbe roig* durant el període de la dictadura militar del Brasil (1964-1985) per la seva contribució als postulats de la Teologia de l'Alliberament, va ser qualificat ahir d'"home beneït" per l'actual president del país, Fernando Henrique Cardoso. Cámara va ser nomenat bisbe auxiliar de Rio de Janeiro el 1952 i va ocupar la prelatura de Recife i Olinda de 1965 a 1985.

De sant a comunista

Helder Cámara va adquirir renom internacional en els anys 70 per la seva defensa dels pobres i les seves campanyes a favor de la reforma agrícola brasilera i contra la tortura a les presons, postura que li va costar nombroses crítiques dels seus oponents religiosos i dels estaments militars i governamentals del seu país. Coherent amb els seus principis fins al final, el religiós va mantenir fins a l'últim moment l'estil de vida de sempre, celebrant missa i vivint en un barri humil de la perifèria de la ciutat de Recife.

El nom d'Helder Cámara ha simbolitzat el compromís d'un sector de l'Església amb els més desposseïts, una circumstància que no sempre li va resultar còmoda. "Si ho dono tot pels pobres, em diuen sant, i si demano que els poderosos ajudin els més necessitats, em diuen comunista", va manifestar el bisbe en una ocasió.

"Recordo la seva enorme capacitat de treball a favor dels més pobres. Sempre que va poder va intercedir per ells davant el Govern", va afirmar

EL PERFIL

Una trajectòria dilatada i constant

Helder Pessoa Cámara va néixer a Fortaleza, a l'Estat nord-oriental de Ceará (Brasil), el 7 de febrer de 1909. Després de ser ordenat sacerdot l'agost del 1931, Cámara va desenvolupar una intensa activitat pastoral que aviat va orientar cap a la defensa dels més desfavorits, i va ser un dels prelats brasilers més coneguts arreu del món per la seva defensa de l'opció d'un sector de l'Església a favor dels pobres.

Va ser un dels precursors del procés de renovació de l'Església catòlica brasilera i va encapçalat l'anomenada "ala progressista" de la Conferència Nacional dels Bisbes del Brasil. En la seva condició d'arquebisbe titular de la diòcesi de Salde, va participar en el Concili Vaticà II (1962-1965), va sol·licitar la restauració del diaconat i va ser el principal impulsor de la Comissió d'Investigació de l'Església dels Pobres.

El març del 1964 Pau VI el va designar arquebisbe d'Olinda i Recife, una de les arxidiòcesis més pobres del Brasil. El bisbe també va tenir rellevància mundial per la seva resistència als governs militars brasilers i pel seu paper en la restauració de la democràcia al Brasil. Va ser acusat oficialment de "subversiu i comunista". La seva casa va ser metrallada, i va ser víctima d'atemptats no aclarits.

EFE / DANIEL GARCÍA

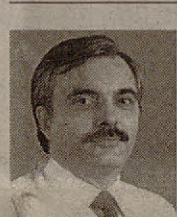
Helder Cámara, amb el papa Joan Pau II, al Brasil, l'octubre del 1997.

ahir el prefecte de la Congregació dels Bisbes, Lucas Moreira Neves, a Ràdio Vaticà.

El president del Brasil, Henrique Cardoso, va reconèixer la tasca del bisbe mort i va afegir que el seu país "sent aquesta pèrdua". El president francès, Jacques Chirac, va retre homenatge al bisbe desaparegut, a qui va denominar "un gran cristià".

El bisbe català Pere Casaldàliga, que resideix al Brasil des de fa més de 20 anys, va elogiar ahir Cámara. "Ha estat un verdader profeta -va assenyalar-. El Vaticà sempre va mirar amb recel el seu compromís sociopolític, però no ha tingut més remei que reconèixer la Teologia de l'Alliberament. Cámara és la figura espiritual més important del segle, juntament amb Martin Luther King i Gandhi".

El president de l'associació de teòlegs Joan XXIII, Enrique Mirret Magdalena, va assegurar ahir que el pensament de Cámara "continua sent vàlid davant el nou mil·lenni". ■

APUNT

Albert Garrido
Periodista.

Cámara, l'alliberador

Si la teologia no és alliberadora per als creients i és una eina d'agitació intel·lectual per als qui no ho són, tendeix a convertir-se en un pobre catecisme sectari. Així ho entenia el malaguanyat **Alfonso Carlos Comín**, creient i militant comunista, per qui **Helder Cámara** era un llibertador en la més profunda accepció de la paraula. Cámara va formar part de la nissaga del jesuïta **Ellacuría** i del bisbe **Romero**, assassinats pels esquadrans de la mort; dels teòlegs **Boff** i **Gutiérrez**; del bisbe **Casaldàliga**, monsenyor de la selva del Mato Grosso, i de tots aquells que creuen que la misèria no és una maledicció divina. Es tracta de religiosos que respecten la Providència però s'estimen més l'acció; estan disposats al perdó, però no a costa de la justícia.

Cámara no es va desviar del tema quan li van demanar que precisés el seu pensament, fins i tot en els pitjors dies de l'epidèmia militarista: "La meua manera d'interpretar l'Evangeli em porta a la violència pacífica". Però va fugir del dogmatisme i va cultivar el dubte: "¿qui guanyarà, el fort o el feble?", va encertar-la amb algunes respostes i es va atènyer a la dimensió humana de la seva fe abans que al barroquisme hermètic dels teòlegs oficials: "Crist no és només un alliberador d'ànimes -va dir-, sinó un alliberador d'homes". Posar nerviosos els místics de l'Escola de Chicago i els banquers del Vaticà no va ser la seva menor virtut.

PERSONATGES

Els veïns de Barberà de la Conca homenatgen José Agustín Goytisolo

FERRAN GERHARD
Barberà de la Conca

El poeta José Agustín Goytisolo, que va morir el 19 de març a Barcelona, va rebre ahir un càlid homenatge dels veïns de Barberà de la Conca, un petit municipi de 500 habitants a la Conca de Barberà, on el poeta tenia una casa i hi residia a temporades. Els actes es van iniciar amb la col·locació d'una placa al carrer on hi ha l'immoble que va ocupar i que va restaurar pacientment l'escriptor, i que, des d'ahir, es diu Poeta Goytisolo.

La viuda de Goytisolo, Assumpció Carandell, va assistir a l'acte i va agrair les mostres d'afecte i reconeixement al seu marit. Les estrofes del poema *Palabras para Julia*, interpretat per Paco Ibáñez, van donar emoció a aquesta cerimònia laica. Després de l'acte popular es va celebrar una taula rodona amb la presència de l'escriptor i diputat Ignasi Riera, el poeta Xavier Amorós, el monjo Agustí Altisent, l'arquitecte i poeta Joan Margarit i l'historiador Joan Fuguet. Riera va subratllar que en la trajectòria de l'escriptor van conuir, al mateix temps, la projecció universal i una altra de local. En aquest sentit, va destacar que una de les "obsessions" de José Agustín Goytisolo era explicar la veritat de la història de Catalunya, massa vegades descrita únicament des de l'òptica dels vencedors.

Totes les persones que van intervenir en la taula rodona van destacar la vinculació del poeta amb Barberà de la Conca, especialment en la doble faceta de "dinamitzador cultural i líder intel·lectual". Les dues idees van ser rubricades per l'alcalde Jordi Miró. "Goytisolo va contribuir a la millora de Barberà de la Conca i va ser literalment un dels nostres, perquè va morir estant empadronat aquí", va afirmar.

Els actes d'homenatge al poeta van acabar amb una paella popular i amb la lectura de poemes de Goytisolo a càrrec de veïns de la població. ■

CULTURA

La 'Goethemania' s'apodera d'Alemanya

Frankfurt es converteix en l'epicentre del 250è aniversari del naixement de l'autor de 'Faust'

GONZALO CÁCERES
Corresponsal. Berlín

Els alemanys celebren el més gran i genial que posseeixen, el príncep de la literatura germànica Johann Wolfgang von Goethe, nascut a la ciutat de Frankfurt, al costat del riu Meno, un 28 d'agost, fa 250 anys. La celebració d'un esdeveniment tan gran durarà tot l'any, però aquest cap de setmana assolirà la *goethemania* ja s'ha apoderat de la ciutat natal del literat, pensador, poeta, polític, geni i científic.

Sota el lema de *Goethe viu*, la ciutat de Frankfurt ha preparat una festa monumental, que va començar divendres amb un

banquet literari amb l'assistència de la reina Sofia. Ahir es va entregar a l'Església de Sant Pau de Frankfurt el premi Goethe a l'escriptor alemany Siegfried Lenz, un dels autors més destacats de la postguerra alemanya juntament amb Günter Grass, amb qui ha compartit una postura ideològica socialista. En la seva obra més coneguda, *Lecciones de alemán*, Lenz analitza el grau de participació del poble alemany en els crims comesos pel règim nacionalsocialista.

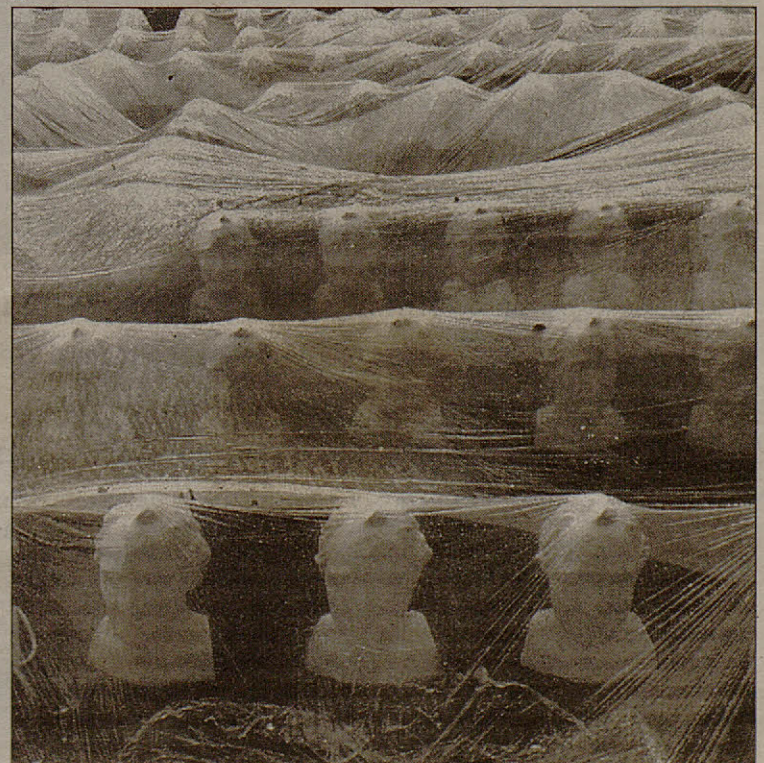
La ciutat natal de Goethe va transformar ahir el centre urbà en un ampli escenari, i mentre davant l'Antiga Òpera es presentava *El aprendiz de brujo*, al Lieb-

frauenberg es va mostrar *Reinecke Fuchs*. Diverses exposicions analitzen la rica personalitat de l'autor de *Les desventures del jove Werther*, mentre que Weimar, Ciutat Cultural d'Europa, on el literat i científic va viure una de les etapes més fructíferes de la seva vida, ha convertit el Museu Nacional en un *Templo de las musas*.

Goethe ho és tot avui per als alemanys, des d'una de les figures més representatives de la cultura europea fins a un dels esperits més capdavanters i universals de tots els temps: fecund escriptor, home d'Estat i de món, que va fer de la seva llarga vida una obra mestra.

El pas del *Gran Goethe* per aquest món, coincideixen els especialistes, és l'exemple d'una sorprenent plenitud, riquesa, intensitat i constant renovació, però també de fracassos, perquè. "l'home seguirà errant mentre actui", com li diu Déu a Mefistòfil al *Pròleg del Cel*. El pare del romanticisme europeu no va amagar en cap moment que en les lletres és molt difícil trobar alguna cosa verdaderament nova, perquè els autors més originals, va escriure, "no ho són perquè hagin creat alguna cosa nova, sinó només perquè són capaços de dir coses sabudes com si abans no les hagués dit mai ningú". ■

AP

Centenars de bustos de Goethe a la ciutat de Weimar, ahir.